

Pædagogisk læreplan Vesterlunden

Mission

Sammen med missionen indeholder den fælles referenceramme for alle medarbejdere følgende overbevisninger:

”Jeg har betydning i børns liv”

Dette kommer til udtryk ved at:

- **Jeg griber og begriber børnene**
- **Jeg er foran – bagved og ved siden af**
- **Jeg skaber inspirerende læringsmiljø**
- **Jeg skaber samhørighed og livsglæde**

Indholdsfortegnelse på næste side.

Indholdsfortegnelse:

- s.2: Indledning:
- s.2: **Vesterlunden, kort om**
- s. 4: Pædagogisk læreplan:
Rammer og retning nationalt:
Fremtidens Dagtilbud:
Målene for Ny Nordisk Skole (0-18 år):
KL's udspil "Det gode børneliv":
- s.4: Rammer og retning kommunalt:
Vision for læring og dannelse:
Mission og fælles referenceramme for dagtilbud
Kvalitetsrapporten 2012-2013
- s.6: Om tidlig indsats og alle børns deltagelse i børnefællesskaber
- s.6: **Pædagogisk læreplan for Vesterlunden:**
- s.7: Leg
- s.7: De voksnes rolle og opgave
- s.9: SMTTE model
- SMTTE på:
- s.9: Alsidig personlig udvikling
- s. 10: Social udvikling
- s.12: Sproglig udvikling
- s.13: Krop og bevægelse
- s.15: Natur- og naturfænomener
- s.16: Kulturelle udtryksformer og værdier

Indledning

Vesterlunden er et kommunalt dagtilbud med børn fra 0-6 år; dagtilbuddet består af 6 børnehuse: Kernehuset, Kildebækken, Nordlyset, Nordenvinden, Ryttergården og Skovlinden; børnehuse er beliggende i nordre og vestre bydel.

Der er ansat en pædagogisk teamleder i hvert børnehus til at varetage den daglige ledelse og drift. De pædagogiske teamledere og dagtilbudslederen udgør tilsammen lederteamet i Vesterlunden. Vesterlunden har en forældrebestyrelse og et budget.

Vesterlundens børnehuse har børn, der kommer fra mange forskellige sociale, kulturelle og etniske baggrunde, og vi samarbejder med Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, Familieafdelingen og Interkulturelt team. I perioder har vi tilknyttet resursepædagoger; de er med til at understøtte alle børns lige ret til deltagelse i fællesskabet.

Vi har evalueret vores sidste pædagogiske læreplan; og opsamlingen herfra er anvendt som udgangspunkt til denne pædagogiske læreplan. Der står mere herom på s.6, hvor vi bliver konkrete i forhold til "hvordan" fremadrettet.

Vi håber med denne pædagogiske læreplan at vise, at Vesterlunden er et godt sted for børn, et sted, hvor der foregår læring, trivsel og dannelse for alle børn hele dagen. Hvor der er både er pædagogisk planlagte aktiviteter og plads til leg, til glæde og fordybelse.

Denne pædagogiske læreplan er fra perioden 2014-16; vi arbejder nu med Aktionslæringskemaer, som også findes på hjemmesiden. Vi har dog valgt at lade denne version ligge, da vi mener, den fortsat er et godt udtryk for det pædagogiske arbejde i Vesterlunden.

Med venlig hilsen
Vesterlundens lederteam.

Dagtilbudsområdet i Svendborg kommune har fokus på at matche de nationale krav og forventninger, der er stillet til dagtilbud:

- [Dagtilbudsloven](#)
- [Fremtidens Dagtilbud](#)
- [Mål for Ny Nordisk Skole 0-18 år](#)
- Kl's [Det gode Børneliv](#)
- I Svendborg kommune har Byrådet udmøntet de nationale krav i [Vision for Læring og Dannelse - for de 0-18 årige i Svendborg Kommune](#). Her er læringssyn og dannelsessyn formuleret, og skal fungere som pejlemærker for det pædagogiske arbejde.

Udmøntningen af Vision for Læring og Dannelse i dagtilbudsområdet vil blive en tilretning af Mission og fælles referenceramme, som ledelsen vil foretage. I den pædagogiske læreplan 2014 er lærings- og dannelsessynet fra Visionen taget ind. Det er den ramme, som alle kommunale og selvejende dagtilbud i kommunen arbejder indenfor. Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i nationale og kommunale krav og forventninger og er med til at styrke og dokumentere praksis.

Ifølge Dagtilbudsloven skal der sættes mål for børns læring indenfor seks læreplanstemaer. Med afsæt i det værdimæssige grundlag i Mission og fælles referenceramme, er det vores valg, at sætte mål for kvaliteten af de læringsmiljøer, der skal være til stede, for at børn kan udvikle sig indenfor læreplanstemaerne. Det er så opgaven, via SMTTE, at følge op på børnenes læring.

Det er lederteamets opgave at udarbejde den pædagogiske læreplan, og dermed sætte standarden for kvaliteten af den pædagogiske praksis i dagtilbuddet.

For at prioritere resurser og forenkle arbejdet i dagtilbud, er der udarbejdet en fælles model for udformningen af den pædagogiske læreplan.

Ud fra den fælles beskrevne ramme, er det den enkelte dagtilbuds opgave, at udarbejde en pædagogisk læreplan indeholdende en SMTTE for hvert af de seks læreplanstemaer.

- **S**ammenhæng bekendtgørelsens tekst plus nye erkendelser fra evalueringen
- **M**ål for læringsmiljøerne
- **T**egn på børnenes læring
- **T**iltag de beskriver relevante pædagogiske aktiviteter og metoder til at nå målene
- **E**valueringsstrategi.

Der udarbejdes en SMTTE for henholdsvis 0-2-årige og 3-5-årige, indenfor hvert af de seks temaer

Dagtilbudslederen fremsender hvert andet år dagtilbuddets pædagogiske læreplan til Dagtilbudsafdelingen.

Den pædagogiske læreplan vil være det centrale udgangspunkt for gennemførelsen af det administrative tilsyn i lige år i kommunale og selvejende dagtilbud i Svendborg kommune.

I ulige år gennemføres en Læringsmiljøvurdering. Det administrative tilsyn og Læringsmiljøvurderingen samles i en kvalitetsrapport, der efterfølgende behandles i fagudvalg og godkendes i Byrådet. Kvalitetsrapporten offentliggøres på Svendborg Kommunes hjemmeside.

April 2014.

Dagtilbudschefen og dagtilbudslederne i Svendborg Kommunes kommunale dagtilbud

Den pædagogiske læreplan

Rammer og retning nationalt:

Ud over at leve op til Dagtilbudsloven, er det vores ambition, at dagtilbud i Svendborg kommune, matcher de krav og forventninger, der er stillet på nationalt plan, fra Ministeriet for Børn og Undervisning og KL:

Fremtidens Dagtilbud:

- En reflekteret og tilrettelagt pædagogisk praksis med fokus på læring og inklusion
- Måltrettet forældresamarbejde
- En evalueringskultur med fokus på kvalitetsudvikling
- Professionelt og tydeligt lederskab på alle niveauer

Målene for Ny Nordisk Skole (0-18 år):

- Udfordre alle børn og unge, så de bliver så dygtige, de kan.
- Mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater.
- Styrke tilliden til dagtilbud og uddannelser med respekt for professionel viden og praksis.

KL's udspil "Det gode børneliv":

- Rammerne for børneindsatsen er i utakt
 1. Aktive forældre gør en forskel
 2. Positive forventninger styrker børn
 3. Sunde børn har bedre livsbetingelser
 4. Børn skal lære i dagtilbud
 5. Nyt læringsmiljø gør elever dygtigere
 6. Nedbryd silotænkningen

Rammer og retning kommunalt:

Vision for læring og dannelse

Byrådet har vedtaget Vision for læring og dannelse. Visionen definerer lærings syn og dannelsessyn, som medarbejderne arbejder ud fra.

Medarbejdernes lærings syn tager udgangspunkt i:

- at alle børn bliver født med evner, anlæg og potentialer
- at vi respekterer børn/og de unge for det, de er og det de kan
- at relationer til både forældre, børn/de unge styrker muligheden for læring
- at være en del af fællesskabet, styrker børns og unges mulighed for læring
- at børn/de unge lærer gennem respons fra kompetente voksne og mangfoldige venskaber
- at børn/de unge lærer ved at udfordres og motiveres på deres individuelle niveau
- at barnet/den unge tilegner sig ny viden gennem leg, undervisning, fordybelse, træning og eksperimentering, alene og sammen med andre, i anerkendende miljøer

Medarbejdernes dannelsessyn tager udgangspunkt i, at barnet og den unge skal have mulighed for at:

- Sanser verden
- Sanser sig selv
- Oplever verden
- Lever sig ind i verden

- Være en del af et fællesskab
- Ændre verden
- Ændre sig selv
- Være sig selv
- Identificere sig selv i verden
- Forstå sig selv

Visionens nøgleord er Mod – Mening – Muligheder, og fremhæver tre kompetencer, der afspejler ønsket om at skabe generationer, der kan gøre en forskel i en konstant foranderlig verden:

- Kreativitet
- Innovation
- Digitale kompetencer

Mission og fælles referenceramme i dagtilbud:

Med udgangspunkt i Vision for læring og dannelse, udgør følgende grundforståelser den fælles pædagogiske referenceramme i Svendborg Kommunes selvejende og kommunale dagtilbud.

Mission:

Overbevisninger:

"Jeg har betydning i børns liv"

Dette kommer til udtryk ved at:

- Jeg griber og begriber børnene
- Jeg er foran – bagved og ved siden af
- Jeg skaber inspirerende læringsmiljø
- Jeg skaber samhørighed og livsglæde

Fælles referenceramme:

- Alle børn i dagtilbud skal have en hverdag, hvor barnet oplever sig set, og anerkendt af såvel de voksne som af de andre børn.
- Det er alle dagtilbuds opgave, at tilrettelægge pædagogikken, så den tilpasses den aktuelle børnegruppe.
- Det er dagtilbuddets ansvar, at forstå og fortolke det enkelte barns intentioner, signaler og kommunikation.

For at fastholde en anerkendende og inkluderende praksis, er det vigtigt, at skabe en reflekterende kultur, hvor nye fælles indsigter og forståelser kan være med til at bane vejen for videreudvikling af praksis.

Anerkendende og inkluderende tilgange til praksis er en måde at forholde sig på. Det betyder, at der i alle dagtilbuds pædagogiske praksis arbejdes med, at skabe lærings- og udviklingsmiljøer, hvor alle børn har lige adgang til at være aktive deltagere i de sociale børnefællesskaber.

Dagtilbuddenes arbejde med anerkendende tilgange og inklusion i den pædagogiske praksis anses i Svendborg Kommune for at være den tidlige forebyggende indsats for børn i udsatte positioner. Dagtilbuddene deltager endvidere i tværgående samarbejdsrelationer om den tidlige forebyggende indsats i KIM-møder Småbørnsforum, med udgangspunkt i "Vores fælles Børn - fra bekymring til handling"

Kvalitetsrapporten 2012-2013

Konklusionerne fra det administrative tilsyn med udgangspunkt i de pædagogiske læreplaner 2012, og læringsmiljøvurderingen 2013, er samlet i Kvalitetsrapport 2012-2013. Rapporten har en række overordnede konklusioner og følgende seks anbefalinger, der er besluttet af Udvalget for Børn og Unge og Byrådet:

- Opkvalificering af to temaer i den pædagogiske læreplan
- Fortsat udvikling af didaktiske kompetencer
- Fortsat professionel og tydelig ledelse på alle niveauer
- Digitaliseringens læringsmuligheder optimeres
- Sparring og feedback i hverdagen
- Forbedring af daglejegruppernes fysiske forhold

Om tidlig indsats og alle børns deltagelse i børnefællesskaber

Jævnfør Mission og fælles referenceramme, anses arbejdet ud fra det grundlag, som den tidlige indsats for børn i dagtilbud. Anerkendende og inkluderende tilgange til praksis er en måde at forholde sig på. Det betyder, at der i alle dagtilbuds pædagogiske praksis, arbejdes med at skabe læringsmiljøer, hvor alle børn har lige adgang til at være aktive deltagere i børnefællesskaberne. Det er denne pædagogiske praksis der anses for, at være den tidlige forebyggende indsats for børn i udsatte positioner.

Det betyder at vi som professionelle skal møde barnet der hvor det er i sin udvikling, læring og dannelse. Udgangspunktet er, at børn lærer forskelligt, skal derfor udfordres, ud fra deres forskellige forudsætninger. Som professionelle skal vi gå foran – bagved og ved siden af i forhold til at skabe deltagelsesbaner for alle børn.

Inklusion i praksis handler om, at alle børn er inde i børnefællesskaber og at de differentierede fællesskaber tilrettelægges og justeres, så der er deltagelsesbaner til alle i den aktuelle børnegruppe.

Dagtilbuddet skal derfor bestræbe sig på, at finde og skabe differentierede læringsmiljøer og fællesskaber, der udgør et samlet hele i alle hverdagens aktiviteter.

Pædagogisk læreplan for Vesterlunden:

Frit efter Jesper Jensen:

Lykken er ikke blot at få sine behov opfyldt:

Lykken er have mod på og lyst til livet.

Vi evaluerede vores sidste pædagogiske læreplan ved hjælp af praksisfortællinger, som er små historier fra hverdagen. (Evalueringen kan findes på Børneintra)

Historierne viser, hvor vigtigt det er, at de voksne er i stand til at tilrettelægge pædagogiske aktiviteter, så de udfordrer børnene i tilpas udstrækning; og også, at de voksne kan deltage eller gribe hensigtsmæssigt ind i "alle hverdagens gøremål"; det være sig til spisning, i legen eller på legepladsen.

De erkendelser vi fik med, er skrevet ind ved de enkelte læreplanstemaer. Fra praksisfortællingerne har vi også kunnet uddrage, hvornår vi lykkes.

I Vesterlunden arbejder børnehusene med årshjul; det betyder, at der overordnet i børnehuset besluttet, hvornår der skal arbejdes mere i dybden med et tema; det kan være et læreplanstema, hvor der sættes ekstra fokus på: f.eks. natur eller det kan være et tema, der går på tværs af flere: f.eks. cirkus, hvor mange læreplanstemaer er i spil. Til hvert af disse temaer udarbejdes en SMTTE, hvor mål, aktiviteter og evaluering beskrives; (– med de overordnede mål for øje).

I dagligdagen vil alle læreplanstemaer være i spil i den måde hverdagen tilrettelægges og udfolder sig på.

Det betyder for den kommende pædagogiske læreplan, at vi har valgt, at lederteamet udarbejder en fælles overordnet SMTTE og derefter lader det være op til at husene at folde de enkelte Tiltag og Tegn mere ud i en mere konkret SMTTE i forhold til børnegruppe, de fysiske rammer i hverdagen og i temaperioder med henblik på at nå de opstillede mål for læringsmiljø.

Eller med andre ord: en SMTTE er bevægelig, og vi skal derfor passe på med ikke at gøre den alt for konkret, den skal kunne udfoldes og anvendes i forhold til det konkrete børnehus og den konkrete børnegruppe.

Faglig refleksion er et vigtigt redskab for personalet til hele tiden at finde nye veje i det pædagogiske arbejde.

Faglig refleksion foregår før en aktivitet, i en aktivitet og efter/ evaluering; det "foregår" hos den enkelte medarbejder og det sker i medarbejdergruppen; både når der skal flere perspektiver på det pædagogiske arbejde, med fokus på børnenes trivsel, læring og dannelse, og når et barn er i vanskeligheder; hvad kan vi gøre anderledes?

Legen er vigtig for barnets udvikling og læring.

Der er i børnehusene en bred anerkendelse af og respekt for børns leg. Vi er generelt opmærksomme på, at legen kræver tid, rum og relevant "næring". Den voksne har en betydelig pædagogisk rolle at spille i nærhed af det legende barn, i relation til barnets udvikling, læring og dannelse.

Ved at igangsætte eller indgå i legen og bruge det legende aspekt kan de voksne tilrettelægge betydningsfulde kontekster for liv og læring.

For at vise, at Tegnene i den pædagogiske læreplan er udtryk for ét valg blandt mange mulige, så er her en palet af, hvad vi tilstræber, at barnet får med sig i dagligdagen:

Igennem leg, samvær og pædagogisk tilrettelagte aktiviteter (heri legeaktiviteter) lærer barnet:

- At give udtryk for egne følelser, behov og interesser og lytte på andres
- At tro på sig selv og turde nye udfordringer
- At ha' mod på livet
- At forfølge egne motiver
- At øve indflydelse på deres liv
- At udvikle venskaber
- At deltage i betydningsfulde fællesskaber
- At samordne interesser og samarbejde
- At værdsætte forskelligheder
- At respektere andres standpunkter og idéer
- At håndtere uenigheder og konflikter
- At udvikle fantasien og legeevnen
- At udforske omgivelserne og fordybe sig i ting af betydning
- At tænke, handle og udtrykke sig kreativt
- At forstå og anvende symboler; opøve konkrete dagligdags færdigheder
- At bruge hele kroppen og alle sanserne
- At kende kulturelle normer og værdier – skabe kultur sammen med andre børn og voksne
- At reflektere over oplevelser og erfaringer.

Vi har fra praksisfortællinger og de studerendes opgaver opsamlet, at:

Vi ser, at der hvor vi lykkes, er, hvor den voksne:(rolle og opgave)

- Formår at skabe en fælles opmærksomhed, hvor barnet føler sig set, hørt og forstået. "Dig og mig/os om noget"
- Møder børnene med respekt og skaber en tryk stemning

- Udviser stort engagement og glæde samt stort nærvær og lydhørhed, bliver læringsmiljøet mere energigivende og positivt for børnene.
- Når børn indgår i læringsituationer, er det vigtigt, at aktiviteten gentages flere gange.
- Går foran, gerne i en veltilrettelagt og reflekteret pædagogisk aktivitet: synger, fisker, fortæller eventyr, dramatiserer, bygger, fortæller om det, de ser (naturen), leger – skaber deltagelsesmuligheder for alle børn.
- Går ved siden af: støtter, opmuntrer, "udvider", anerkender, viser deltagelse og engagement
- Går bagved: giver trygheden og dermed modet – "jeg er der, hvis...."
- Og dermed også: introducerer nyt, bygger på nuværende viden og færdigheder, og har tillid til børnenes interesse og nysgerrighed
- Er engageret, nærværende, positiv, empatisk, nysgerrig, bruger sproget anerkendende og nuanceret

Det leder hen på de læringsmiljøer, de voksne skal skabe og organisere. I den kommende pædagogiske læreplan opstilles ikke mål for børnenes læring, der opstilles mål for de læringsmiljøer, de voksne skal skabe inden for de enkelte læreplanstemaer. Disse læringsmiljøer vil beskrives med udgangspunkt i ovennævnte om de voksnes rolle og opgave.

SMTTE for de seks temaer:

Sammenhæng

Bekendtgørelsens tekst og erkendelser fra evaluering af sidste pædagogisk læreplan.

Mål

Mål for læringsmiljøerne – hvad skal de læringsmiljøer som minimum bestå af, når de skal udfordre børnenes læring, og tilgodese differentieringen 0-2 år og 3-5 år

Tegn

Hvilke konkrete tegn på børnenes læring vil vi gerne se indenfor temaet

Tiltag

Beslutning om metoder og aktiviteter ud fra didaktiske overvejelser og skabelse af læringsmiljøerne.

Evaluering

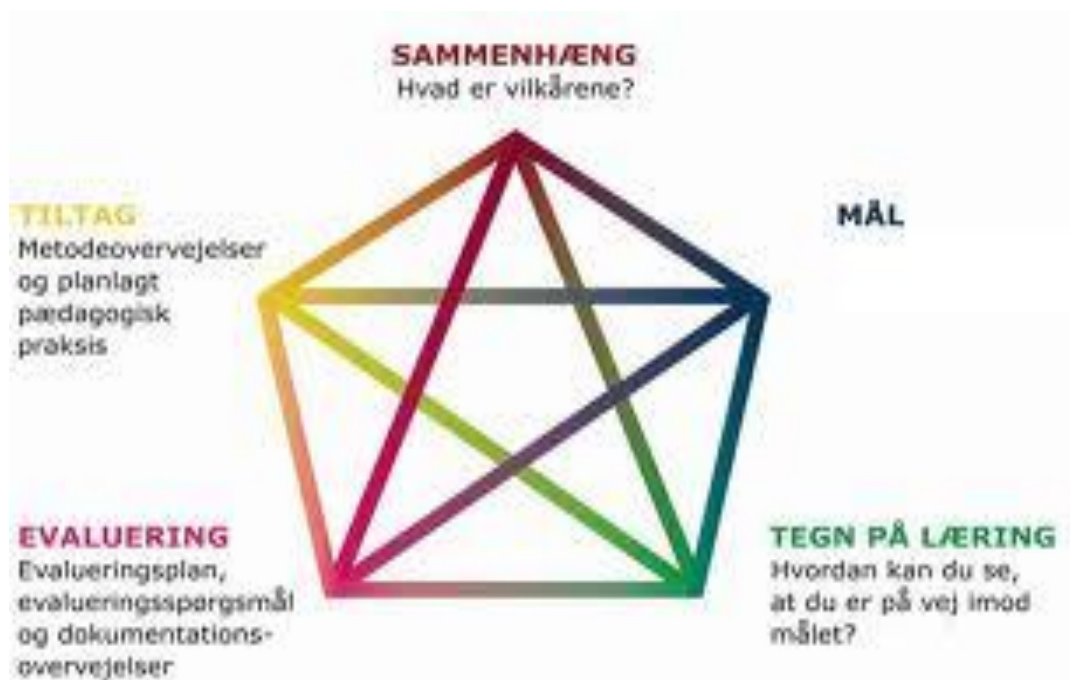
- Læringsmiljøvurderingerne

De seks læreplanstemaer:

Nedenstående forståelser af de seks læreplanstemaer er hentet fra Vejledningen til Dagtilbudsloven.

Begreberne kompetencer og udvikling forstås i beskrivelserne af temaerne både i bredden - *kultur- og samfundsorienteret* og i dybden - *person- og individorienteret*. Det handler således om det barnet ved - *viden*, det barnet kan - *færdigheder*, det barnet er - *selvværd*, og det barnet gør - *mestring*.

SMTTE-model:

	<p>Pædagogisk læreplan i perioden 2014 og 2016</p> <p><u>Alsidig personlig udvikling</u></p>	<p>Udarbejdet af: Lederteamet i Dagtilbud: _Vesterlunden_____</p> <p>Dato: August 2014</p>
<p>Sammenhæng Baggrund, forudsætninger</p>	<p>Vejledningens beskrivelse af temaet: Børns personlige udvikling sker bedst i en omverden, der er lydhør og medlevende. Samtidig med at børn skal have mulighed for at opleve sig selv som afholdte og værdsatte individer, der er beskyttet af fællesskab, skal de også lære at se og forstå samspillet og de konflikter, der kan opstå med andre – både børn og voksne. Det er vigtigt, at børn får mulighed for at få et stadigt mere nuanceret kendskab til både sig selv og andre. At føle sig genkendt og husket af andre, både som det barn der startede i dagtilbuddet og den person, det udviklede sig til, giver børn kontinuitet og tryghed.</p> <p>Alsidig personlig udvikling og børnemiljø: Temaet har flere snitflader til det fysiske, det psykiske og det æstetiske børnemiljø. Derfor arbejdes der med disse temaer i sammenhæng, så begge dele danner grundlag for tilrettelæggelsen af den pædagogiske indsats i forhold til både børnenes alsidige og personlige udvikling og dagtilbuddets børnemiljø.</p> <p>Erkendelser fra evaluering juni 2014; der tages med videre: Alsidig personlig udvikling: Vi ser, at der, hvor børnenes egne initiativer imødekommes af den voksne, får barnet mod på og lyst til at lære mere. Når den voksne (kan) tager sig tid til at være om det enkelte barn og være foran, bagved og ved siden af, kan barnet lære nyt, det skubbes i sin nærmeste udviklingszone. Det kan være den lille, der skal skiftes og "hjælpes" op på</p>	

	puslebordet, eller det kan være drengen, der skal lære at gå på balancebommen for at kunne deltage ligeværdigt i en sørøverleg med de andre børn.
Mål for læringsmiljøerne.	<p>For de 0-2 årige børn, er at skabe læringsmiljøer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der er anerkendende og medlevende • Hvor barnet oplever sig værdifuld og som en del af et socialt fællesskab • Hvor barnet er aktivt og oplever at have medindflydelse. <p>For de 3-6 årige børn, er at skabe læringsmiljøer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der er anerkendende og medlevende • Hvor barnet oplever sig værdifuld og som en del af et socialt fællesskab • Læringsmiljøer, hvor barnet er aktivt og oplever at have medindflydelse.
Tegn Sanseindtryk Konkretisering af målene	<p>For 0-2 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At barnet oplever sig set, hørt og forstået • At barnet søger ligeværdige relationer, viser glæde og føler sig værdsat • At barnet deltager nysgerrigt og aktivt, og giver udtryk for hvad det er optaget af <p>For 3- 6 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At barnet oplever sig set, hørt og forstået • At barnet har ligeværdige relationer, viser glæde og er aktiv i fællesskaber • At barnet medinddrages og er nysgerrig og deltagende i aktiviteter både ude og inde
Tiltag Handlinger	<p>For 0-2 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi anerkender barnet for den, det er, og ser dets intention. • Vi sætter ord på barnets følelser og har øje for nærmeste udviklingszone. • Vi støtter og guider barnet til aktivt fællesskab både ude og inde <p>For 3- 6 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi anerkender barnet for den, det er, og ser dets intention. • Vi støtter og guider barnet til aktivt fællesskab både ude og inde • Vi laver aktiviteter, der medinddrager og udfordrer børnene
Evaluering	Læringsmiljøvurderingen 2015

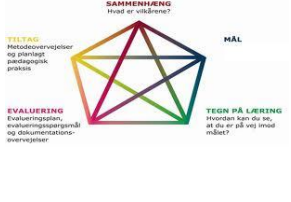
	<p>Pædagogisk læreplan i perioden 2014 og 2016</p> <p><u>Social udvikling</u></p>	<p>Udarbejdet af: Lederteamet i Dagtilbud: _Vesterlunden_____</p> <p>Dato: August 2014</p>
Sammenhæng Baggrund, forudsætninger	<p>Vejledningens beskrivelse af temaet: Sociale kompetencer handler om at kunne indgå positivt med andre mennesker i venskaber, grupper og kulturer i forskellige situationer. Disse kompetencer udtrykkes og tilegnes af børn i samspil med hinanden og</p>	

	<p>voksne. Sociale kompetencer og børnemiljø: Også ved dette læreplanstema er der flere snitflader til det fysiske, det psykiske og det æstetiske børnemiljø. Derfor kan der også her arbejdes ud fra, at temaerne supplerer hinanden, og kan danne grundlag for tilrettelæggelsen af den pædagogiske indsats i forhold til børnegruppens og det enkelte barns sociale kompetencer.</p> <p>Erkendelser fra evaluering juni 2014; der tages med videre: Social udvikling: Vi ser, at de voksnes tiltag med at skabe rammer, hvor børnene kan få øje på hinanden og danne venskaber lykkes; og børnene kan overføre det til andre situationer/leg. Der er fokus på fællesskabets betydning, både i forhold til at have medbestemmelse og til at give plads og rum til hinanden. Vi har altid anerkendt legen som værende meget vigtig for barnet og dets udvikling. Vi er nu blevet bedre til at bruge legen som pædagogisk redskab; hvor vi etablerer legeværksteder, både for at give børnene ny viden, nye færdigheder og udvikle de sociale kompetencer. Dette skal vi fortsat have fokus på og videreudvikle.</p>
<p>Mål for læringsmiljøerne.</p>	<p>For de 0-2 årige børn, er skabe et læringsmiljø:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvor barnet lærer at indgå i relationer og samspil med andre børn og voksne, og begyndende venskaber. • Hvor barnet styrker sin empati. Dvs at barnet lære og øver sig i at kunne læse andre følelser, drage omsorg, samt udsætte egne behov. • Hvor der skabes deltagelsesbaner for alle børn, og barnet føler sig som en vigtig del af fællesskabet. <p>For de 3-6 årige børn, er at skabe et læringsmiljø:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvor barnet lærer at indgå i relationer og samspil med de andre børn og voksne, og danner venskaber. • Hvor der skabes deltagelsesbaner for alle børn, og barnet føler sig som en vigtig del af fællesskabet. Hvor der er accept og forståelse af forskellighed. • Hvor barnet lærer at kommunikere, samarbejde, forhandle og konfliktløse.
<p>Tegn Sanseindtryk Konkretisering af målene</p>	<p>For 0-2 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At barnet viser glæde og interesse for andre børn • At barnet trøster og hjælper de andre børn. • At barnet er nysgerrigt og har gåpåmod. • At barnet er inkluderet i fællesskabet <p>For 3- 6 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At barnet viser glæde og udviser omsorg for andre • At barnet kan samarbejde og give udtryk for behov og meninger. • At barnet er en del af fællesskabet og har gode venner • At barnet kan spillereglerne i samspillet med de andre børn. Ex lytte til andre, bidrage til legen mm.
<p>Tiltag Handlinger</p>	<p>For 0-2 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At vi værdsætter og anerkender barnet for den, det er. • At indrette og skabe rum for leg i mindre samt større grupper, og planlægge små legefællesskaber. • At vi støtter og guider barnet i relationen, og giver anvisninger i det sociale samspil. • At vi er nysgerrige på barnet og tilrettelægger hverdagen efter barnets interesse og udvikling. <p>For 3- 6 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At tage udgangspunkt i barnets kompetencer, og gøre den synlig

	<ul style="list-style-type: none"> overfor de andre børn. At indrette og skabe rum for rollelege og fælleslege, i mindre samt større grupper og planlægge legeforsøg. At vi støtter og guider barnet i relationen, og giver anvisninger i det sociale samspil. At barnet deltager i samlings, temadage og skabe rum for samhørighed.
E valuering	Læringsmiljøvurderingen 2015

<p>MÅL Hvad er visionerne?</p> <p>TEGN PÅ LÆRING Hvordan kan du se, at du er på vej mod målet?</p> <p>EVALUERING Evalueringssplan, evalueringsskemaer og dokumentationsmateriale</p> <p>SAMMENHÆNG Hvad er visionerne?</p> <p>TEGN PÅ LÆRING Hvordan kan du se, at du er på vej mod målet?</p>	<p>Pædagogisk læreplan i perioden 2014 og 2016</p> <p><u>Sproglig udvikling</u></p>	<p>Udarbejdet af: Lederteamet i Dagtilbud: __Vesterlunden__</p> <p>Dato: August 2014.</p>
<p>Sammenhæng Baggrund, forudsætninger</p>	<p>Vejledningens beskrivelse af temaet: Et varieret sprog og evnen til at bruge det, så det passer i forskellige situationer, øge barnets mulighed for at blive forstået. En tidlig og god stimulering af børns ordforråd og forståelse af begreber og regler. Der gælder for det talte sprog, er derfor en vigtig del af dagtilbuddet. <u>Med sproglig udvikling menes både talesprog, skriftsprog, tegnsprog, kropssprog og billedsprog.</u> Pædagogiske læreplaner og sprogvurderingerne: Arbejdet med børns sproglige udvikling kan bl.a. tage afsæt i den sprogvurdering af treårige børn i dagtilbud, der foretages når barnet skønnes at have behov for sprogstimulering. Med afsæt i bl.a. sprogvurderingerne kan der ske en yderligere konkretisering af det pædagogiske arbejde med sproget i dagtilbud.</p> <p>Erkendelser fra evaluering juni 2014; der tages med videre: Sproglig udvikling: Praksisfortællingerne indeholder for størstedelens vedkommende et stort "indhold" af sprog. Arbejdet med sprog og kommunikation indgår i alle aktiviteter – i samling, i spisning, på gåturen, i legen, i drama. Det ses også, at der er fokus på sprog, der er fokus på at skabe et læringsrum, hvor der er Dialogisk læsning, hvor der er plads til fordybelse og til børnenes egne ordspil og refleksioner. Et fokusområde, der er kommet for at blive.</p>	
<p>Mål for læringsmiljøerne</p>	<p>For de 0-2 årige børn, er at skabe et læringsmiljø:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvor barnet lærer at bruge <u>sproget</u> i sociale sammenhænge. Hvor barnet får mulighed for at udtrykke egne tanker og følelser ved hjælp af forskellige kommunikationsmidler. Der er med til at stimulere børnenes egen nysgerrighed, leg med sproget og sprogforståelse. <p>For de 3-6 årige børn, er at skabe et læringsmiljø:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvor barnet lærer at bruge sproget i sociale sammenhænge og til at løse konflikter. Hvor barnet får mulighed for at udtrykke egne tanker og følelser ved hjælp af forskellige kommunikationsmidler. Der er med til at stimulere børnenes egen nysgerrighed og sprogforståelse. 	

<p>Tegn Sanseindtryk Konkretisering af målene</p>	<p>For 0-2 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At lysten til at tale og bruge sproget er til stede. • At barnet bruger <u>sproget</u> og at sproget er i udvikling. • At barnet begynder at synge, rime og remse. • Børnene viser interesse for bøger, billeder og digitale medier. • At barnet kan aflæse og forstå andre menneskers mimik og kropssprog. <p>For 3- 6 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At barnet viser glæde ved at bruge sproget, og at sproget er i udvikling. • At barnet har et alderssvarende ordforråd. • At barnet kan give sprogligt udtryk for sin mening. • At barnet løser konflikter ved hjælp af sproget på en konstruktiv måde. • At barnet kan "legeskrive" og skrive sit eget navn.
<p>Tiltag Handlinger</p>	<p>For 0-2 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At indrette og skabe rum for sproglig leg og fordybelse eksempelvis dukkekrog – konstruktions leg mv. • At sætte ord på, hvad barnet giver udtryk for. • Synge, rime, remser, sanglege og give børn adgang til bøger og billeder samt digitale medier. • Gøre brug af Dialogisk læsning/ Sprogpakken. <p>For 3- 6 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skabe plads til kommunikation og til at børn og voksne kan høre hinanden. • Sætte ord på handling, oplevelser og følelser. Samtale/dialog og lytte til hinanden. • Synge, læse og fortælle historier. Rime, remser, sanglege og give børnene adgang til bøger og billeder samt digitale medier. • Gøre brug af Dialogisk læsning/ Sprogpakken.
<p>Evaluering</p>	<p>Læringsmiljøvurderingen 2015</p>

	<p>Pædagogisk læreplan i perioden 2014 og 2016</p> <p><u>Krop og bevægelse</u></p>	<p>Udarbejdet af: Lederteamet i Dagtilbud: ____Vesterlunden____</p> <p>Dato: August 2014.</p>
<p>Sammenhæng Baggrund, forudsætninger</p>	<p>Vejledningens beskrivelse af temaet: Børn udvikler i barndommen grundlæggende motoriske evner, det styrker deres forudsætninger for at udvikle sig. Dagtilbud skal bidrage til at styrke børns udvikling af motoriske færdigheder, udholdenhed og bevægelighed. Dagtilbuddet anvender naturen og nærmiljøet som muligheder for fysiske udfoldelser og udfordringer. Ved aktivt at udforske kroppens muligheder og begrænsninger, udvikles børnenes færdigheder og vaner. De får erfaringer i, hvad det betyder at koble f.eks. det talte sprog og kropssproget, og de udvikler herigennem også respekt for andres udtryk og reaktioner.</p>	

	<p>Erkendelser fra evaluering juni 2014; der tages med videre:</p> <p>Krop og bevægelse:</p> <p>Vi kan se af praksisfortællingerne, at motorik og bevægelse er en fast "ingrediens" både som planlagt aktivitet for små og store, men i lige så høj grad i bevidstheden i hverdagens aktiviteter: vuggestuebarnets selvhjulpne ved spisning og skiftning, turen i skoven over de uvejsomme stier frem for den officielle, øve balancebom på legepladsen. Her er den voksne initiativtager og bidrager i udfordringen med deltagelse, opmuntring og anerkendelse. Vi vil gerne have mere fokus på de læringsmiljøer vi kan skabe inde og ude.</p>
Mål for læringsmiljøerne.	<p>For de 0-2 årige børn, er at skabe et læringsmiljø:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvor barnet kan udvikle kendskab til egen krop, opnå kropsbevidsthed og blive selvhjulpne. • Der giver barnet sansemotoriske og fysiske udfordringer som tilpasses under hensyntagen til det enkelte barn. • Der er udfordrende og inspirerende – ind og ude • <p>For de 3-6 årige børn, er at skabe et læringsmiljø:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvor barnet kan udvikle kropsbevidsthed og selvhjulpne. • Der giver barnet sansemotoriske og fysiske udfordringer som tilpasses under hensyntagen til det enkelte barn. • Med inspirerende aktiviteter, der udfordrer det motoriske
Tegn Sanseindtryk Konkretisering af målene	<p>For 0-2 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At de øver sig i at mestre egen krop (selvhjulpne) og viser glæde ved at bevæge sig. • At børnene får kendskab til egen krop og dens funktion og at børnene kan holde til at tumle, dreje rundt og blive rørt ved. • At børnene søger fysiske udfordringer og får kendskab til andres kropssprog og aflæser det. <p>For 3- 6 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At børnene fortsat øver sig i at mestre egen krop og viser glæde ved at bevæge sig. • At børnene fortsat får kendskab til egen krop og dens funktion og at børnene kan holde til at tumle, dreje rundt og blive rørt ved. • At børnene fortsat søger fysiske udfordringer og får kendskab til andres kropssprog og aflæser det. • At børnene har tilegnet sig kropslig koordinering, er selvhjulpne og at de kan mærke egen krop, kulde, varme sult og tørst.
Tiltag Handlinger	<p>For 0-2 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At sørge for at legeområderne er udfordrende og udviklende. • De voksne giver tid og rum til at støtte børnenes selvhjulpne. • At se med kritiske øjne på vores legeområder både ude og inde og sørge for, at de er attraktive og inspirerende. • Hente inspiration i forskellig litteratur (og kurser). <p>For 3- 6 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De voksne guider børnene i at kunne selv. • At sørge for at legeområderne er udfordrende og udviklende. • Udvikle legeområderne både inde og ude, så de er attraktive og inspirerende. • Hente inspiration i forskellig litteratur (og kurser).
Evaluering	Læringsmiljøvurderingen 2015

 <p>MÅL Hvad er udfordringen?</p> <p>TILTAG Metoder, værktøjer og planlagt pædagogisk praksis</p> <p>EVALUERING Evalueringssplan, evalueringsskemaer og dokumentations-vevninger</p> <p>TEGN PÅ LÆRING Hvordan kan du se, at du er på vej mod målet?</p>	<p>Pædagogisk læreplan i perioden 2014 og 2016</p> <p><u>Natur og naturfænomener</u></p>	<p>Udarbejdet af: Lederteamet i Dagtilbud: _Vesterlunden_____</p> <p>Dato: August 2014.</p>
<p>Sammenhæng Baggrund, forudsætninger</p>	<p>Vejledningens beskrivelse af temaet: Naturoplevelser i barndommen bidrager både til den følelsesmæssige, mentale og fysiske udvikling. Naturen giver rum for oplevelser og aktiviteter på alle årstider og i alt slags vejr. Temaet skal bidrage til at gøre børn bekendt med og give dem forståelse for planter, dyr, årstider og vejr. Børnene kan få vigtige erfaringer, eksperimentere og hente viden om naturfænomener og sammenhænge. Inddragelse af naturen kan danne grundlaget for en varig interesse, respekt og ansvarlighed for natur og miljø.</p> <p>Erkendelser fra evaluering juni 2014; der tages med videre: Natur- og naturfænomener: Vi kan se i praksisfortællingerne, at der er fokus på naturen i vores huse. Der fanges haletudser, laves mudderkager, løftes sten for at finde bænkebidere, der er projekt "Grønne tanker" om miljø og affald. I vores dialog snakker vi om forsøg med myrebo i gelé, vulkaner i sandkassen m.m., alle børnenes sanser aktiveres og naturen giver inspiration til børnenes leg. Vi har flere børnehuse, der netop har udeliv som "overskrift", og vi vil se, hvordan vi kan arrangere, at Ryttergården/ Elsehoved kunne være med til at give flere naturoplevelser for flere børn. Der er sjove og lærerige projekter i husene, som vi med fordel kunne inspirere og videreudvikle på tværs af husene.</p>	
<p>Mål for læringsmiljøerne.</p>	<p>For de 0-2 årige børn, er at skabe et læringsmiljø:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvor børnene har mulighed for at udvikle og styrke deres sanser • Hvor børnene kan finde og lære om krible-krabledyr • Hvor børnene kan være ude på alle årstider <p>For de 3-6 årige børn, er at skabe et læringsmiljø:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvor der er mulighed for at eksperimentere og hente viden om naturfænomener og sammenhænge • Hvor børnene lærer at få respekt og ansvarlighed for natur og miljø • Hvor børnene kan være ude på alle årstider 	
<p>Tegn Sansindtryk Konkretisering af målene</p>	<p>For 0-2 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At børnene gerne vil føle på, lugte til, smage på forskellig frugt, bær og grøntsager, der er i naturen • At børnene selv finder krible-krabledyr på f.eks. legepladsen og kalder på de voksne, for at de skal se dem • At børnene er glade for at være ude på alle årstider <p>For 3- 6 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At børnene er glade for at lave eksperimenter og selv kommer til de voksne og spørger om at få lov til at lave eksperimenter • At børnene viser respekt og er ansvarlige i naturen f.eks. af sig selv samler skrald op, når de er på tur • At børnene er glade for at være ude på alle årstider 	
<p>Tiltag Handlinger</p>	<p>For 0-2 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At børnene kommer på ture, hvor de har mulighed for at få kendskab til naturens spisekammer. • At der på legepladsen er ting, hvorunder børnene kan finde krible-krabledyr. At tage på skovture og finde og snakke om krible-krabledyr i skovbunden • At der igangsættes udendørsaktiviteter året rundt 	

	<p>For 3- 6 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At der er ting til rådighed til at lave eksperimenter med • At der igangsættes aktiviteter for børnene, så de får større viden om naturen • At der igangsættes udendørsaktiviteter året rundt
E valuering	Læringsmiljøvurderingen 2015

	<p>Pædagogisk læreplan i perioden 2014 og 2016</p> <p><u>Kulturelle udtryksformer og værdier</u></p>	<p>Udarbejdet af: Lederteamet i Dagtilbud: ____Vesterlunden_____</p> <p>Dato: August 2014.</p>
<p>Sammenhæng Baggrund, forudsætninger</p>	<p>Vejledningens beskrivelse af temaet: Kulturen er et udtryk for menneskers forståelse af og tilgang til verden. Det er gennem mødet med andre og det anderledes at vi definerer eget ståsted og genkender egne kulturelle rødder Vi skaber derfor læringsmiljøer, der giver børnene mulighed for at udtrykke sig æstetisk for herigennem at få kendskab til kunst og kultur. Vi skaber legemiljøer, hvor børnene får kendskab til eget kulturelle ståsted menneskers sprog, vaner og levevilkår.</p> <p>Erkendelser fra evaluering juni 2014; der tages med videre: Kulturelle udtryksformer: Vi kan se i praksisfortællingerne, at eventyr – udover at være sproglig udvikling – meget handler om vores kulturelle ballast. Eventyr går igen uanset om det er vuggestuebørnene med De tre Bukkebruse eller om det er børnehavebørnene og Tornerose; det fortælles og spilles – og gentages af børnene selv på et andet tidspunkt. Der er også fortælling fra fælles samlinger med teater og fortælling, hvor fokus i praksisfortællingen er på barnet og dets personlige udvikling herved. Der er ikke fortællinger fra de temaer, der ofte udspiler sig, male, tegne, danse, høstfest og andre traditioner, hvilket vi mener, skyldes tidspunktet for opsamling af fortællinger. Kulturelle udtryksformer er på spil og udvikler sig hele tiden.</p>	
<p>Mål for læringsmiljøerne.</p>	<p>For de 0-2 årige børn, er skabe et læringsmiljø:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvor barnet får kendskab til egen historie, familie og nærmiljø • Hvor barnet opfordres til at arbejde med forskellige materialer • Hvor barnet udfordres via musik, sang og drama <p>For de 3-6 årige børn, er skabe et læringsmiljø:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvor barnet får kendskab til egen og andres historier, familier, nærmiljø, kultur og traditioner • Hvor barnet lærer at udtrykke sig gennem forskellige kreative processer • Hvor barnet får kulturelle oplevelser i og uden for børnehuset 	
<p>Tegn Sansindtryk Konkretisering af målene</p>	<p>For 0-2 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Høre børnene snakke om deres familier og viser interesse i billedmaterialet • Se at børnene bliver fortrolige med forskellige materialer og opleve at de har lyst til at deltage • Se at de har mod på at optræde, synge, danse, klædes ud osv. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Høre at børnene får kendskab til deres omverden, når de genkender de steder vi besøger <p>For 3- 6 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Høre børnene snakke om deres familier og deres forskelligheder • Se børnene bliver fortrolige og kan udtrykke sig med forskellige materialer • Se at de har mod på at optræde, synge, rime, klædes ud osv. • Høre at de gerne vil med på tur og at de kan genkende deres omverden ved at genskabe fortællinger om sidste tur. F. eks en skovtur
Tiltag Handlinger	<p>For 0-2 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kendskab til egen familie via materialer som forbinder hjem og børnehus. F. eks stamtræer med billeder af familien • Organiserer os i hverdagen så børnene kan arbejde med forskellige materialer f. eks male, bage osv. • Holder samling, synger sange spiller musik fortæller eventyr hvor børnene er aktive deltagere • Ture ud af børnehuset. F. eks skovture, biblioteks besøg, busture osv. <p>For 3- 6 årige:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Præsenterer børnene for temaer, traditioner og billedmateriale som forbinder hjem og børnehus. • Organiserer os i hverdagen så børnene kan arbejde med forskellige materialer f. eks male, tegne, bage osv. • Holder samling, synger, rimer, spiller musik fortæller eventyr hvor børnene er aktive deltagere • Ture ud af huset. F. eks skovture, teater forestilling, biblioteksbesøg, fødselsdage osv.
Evaluering	Læringsmiljøvurderingen 2015